

Spis treści

Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XIII
Rozdział I. Europeizacja prawa administracyjnego – pojęcie i konteksty .	1
§ 1. Uwagi wstępne	10
I. Europeizacja	10
II. Europeizacja prawa	10
III. Europeizacja prawa a prawo europejskie	17
§ 2. Europeizacja prawa administracyjnego	20
I. Pojęcie i rodzaje	21
II. Europejskie prawo administracyjne	26
III. Globalne prawo administracyjne	31
§ 3. Europeizacja prawa administracyjnego w kontekście dynamicznych relacji między prawem międzynarodowym, prawem europejskim i prawem państw europejskich	34
I. Uwagi wstępne	34
II. Konstytucja – konstytucjonalizacja – konstytucjonalizm	35
III. Konstytucja, konstytucjonalizacja i konstytucjonalizm w prawie unijnym	42
IV. Prawo międzynarodowe – prawo unijne	43
V. Zasady prawa Unii Europejskiej	55
VI. Prawo unijne – prawo państw członkowskich	91
§ 4. Realizacja (wykonywanie), działanie, przestrzeganie, stosowanie i skuteczność prawa europejskiego	112
I. Zagadnienia wstępne	112
II. Teoria prawa	113
Rozdział II. Administracyjne wykonywanie prawa Unii Europejskiej	121
§ 5. Uwagi ogólne dotyczące administracyjnego wykonywania prawa Unii Europejskiej	124
§ 6. Bezpośrednie wykonywanie prawa UE przez administrację UE	126
I. Wykonywanie budżetu	126
II. Wykonywanie polityk unijnych	131
§ 7. Pośrednie wykonywanie prawa UE przez administrację RP	160
§ 8. Podsumowanie	178
Rozdział III. Zasada efektywnego wykonywania prawa Unii w sferze administracyjnego, pośredniego wykonywania prawa Unii Europejskiej przez państwa członkowskie	181
§ 9. Zasada efektywności wykonywania prawa UE	182
§ 10. Efektywność jako zasada działania administracji unijnej	186
§ 11. Efektywność w działaniu organów państw członkowskich	187
§ 12. Mechanizmy pozwalające na realizację wymogu efektywnego wykonania prawa UE	190
I. Pierwszeństwo, bezpośredni skutek	190
II. Skuteczna ochrona prawna	191

III. Warunki równoważności i skuteczności krajowych procedur i działań wykonawczych.....	194
Rozdział IV. Postępowanie administracyjne i sądowe w sprawach unijnych	201
§ 13. Postępowanie przed organami administracji unijnej.....	203
I. Pojęcie organów administracji unijnej.....	203
II. Zasady postępowania przed organami administracji unijnej.....	208
§ 14. Postępowanie przed organami administracyjnymi państw członkowskich UE.....	215
I. Zasada autonomii proceduralnej państw członkowskich UE.....	215
II. Wzruszalność ostatecznych (prawomocnych) rozstrzygnięć organów krajowych niezgodnych z unijnym porządkiem prawnym i porządkiem konwencyjnym.....	223
§ 15. Postępowanie wielostopniowe (przed organami administracyjnymi UE i organami administracji krajowej).....	246
§ 16. System ochrony sądowej w sprawach unijnych.....	249
I. Organizacja i funkcje sądownictwa unijnego.....	249
II. Właściwość TSUE.....	254
III. Postępowanie przed TSUE.....	267
Rozdział V. Ochrona prawna w systemie Konwencji Europejskiej	277
§ 17. Założenia i środki ochrony praw jednostki w sprawach objętych reżimem Konwencji Europejskiej.....	279
§ 18. Pojęcie „skutecznego środka prawnego” w krajowym porządku prawnym.....	280
I. Prawo do „skutecznego środka prawnego” a „prawo do środka odwoławczego”.....	280
II. Skuteczny środek odwoławczy w krajowym porządku prawnym. Uwagi wprowadzające.....	281
III. Prawo do skutecznego środka odwoławczego jako prawo proceduralne ..	284
IV. Prawo do skutecznego środka odwoławczego jako prawo niesamodzielne.....	285
V. Skuteczny środek odwoławczy a konstrukcja „spornego roszczenia”... ..	287
VI. Skuteczny środek odwoławczy a doktryna (koncepcja) marginesu swobody oceny.....	287
VII. „Skuteczny środek odwoławczy” wobec aktów normatywnych.....	288
VIII. „Właściwy organ państwowy” w świetle art. 13 EKPC.....	289
IX. Cechy „skutecznego środka odwoławczego”.....	291
§ 19. Skarga do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.....	297
I. Uwagi wprowadzające.....	297
II. Modyfikacje systemu wnoszenia skarg. Zarys najnowszych zmian i rozwiązań postulowanych w przyszłości.....	297
III. Materialne i formalne przesłanki wniesienia skargi indywidualnej do ETPC.....	299
IV. Istota ETPC.....	309
V. Skład ETPC.....	310
VI. Etapy postępowania przed Trybunałem.....	312
§ 20. Wykonanie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka....	319
Rozdział VI. Europejska formuła prawa do dobrej administracji – aspekt procesowy	337
§ 21. Geneza, źródła i charakter prawa do dobrej administracji.....	338
I. Istota pojęcia dobrej administracji.....	338
II. Prawo do dobrej (właściwej) administracji w europejskim <i>case law</i> ...	339

III. Prawo do dobrej administracji w ujęciu Karty Praw Podstawowych . . .	341
IV. Prawo do dobrej administracji w systemie Konwencji Europejskiej . . .	345
V. Prawo do dobrej administracji w krajowym porządku prawnym	370
§ 22. Koncepcja prawa do obrony (wysłuchania) w toku postępowania administracyjnego	371
I. Zasady praworządnego (rzetelnego) procesu administracyjnego	371
II. Istota i formy urzeczywistnienia prawa do wysłuchania (obrony)	375
III. Prawo do procesu na drodze administracyjnej	380
IV. Prawo do procesu na drodze administracyjnej a konstrukcja <i>administrative preliminary proceedings</i> i postępowania „wykonawczego”	381
§ 23. Idea kodyfikacji postępowania administracyjnego w Europie	385
Rozdział VII. Europejskie standardy prawa do sądu w sprawach z dziedziny administracji publicznej	397
§ 24. Prawo do sądu a formuła jurysdykcji sądowoadministracyjnej	398
I. Modele sądowej kontroli działań administracji publicznej	398
II. Pojęcie oraz traktatowe i konstytucyjne źródła prawa do sądu	409
III. Konstrukcja prawa do sądu	414
§ 25. Składniki prawa do sądu w sprawach sporów jednostki z administracją publiczną	416
I. Dostęp do sądu	416
II. Niezawisłość, niezależność, bezstronność i wymagania dotyczące właściwości sądu	420
III. Rzetelność procesu	430
IV. Efektywność ochrony	441
§ 26. Granice prawa do sądu w sprawach sporów jednostki z administracją publiczną i jego nadużycie	448
I. Prawo do sądu a efektywność udzielanej ochrony	448
II. Środki mające zapobiegać nadużyciu prawa do sądu	450
§ 27. Alternatywne środki i techniki rozwiązywania sporów jednostki z administracją publiczną	454
I. Sposoby rozstrzygania sporów prawnych	454
II. Europejska koncepcja <i>Alternative Dispute Resolution</i> i formy jej realizacji	456
III. Mediacja w postępowaniu sądowoadministracyjnym	461
Rozdział VIII. Europejskie kryteria, zasady, metody i formy wpływu na ustrój i funkcjonowanie administracji państw członkowskich, prawo administracyjne materialne i proceduralne państw członkowskich	465
§ 28. Europeizacja prawa administracyjnego i organów administracyjnych	467
I. Uwagi wstępne	467
II. Podział wpływu	469
§ 29. Wpływ prawa UE na ustrój i funkcjonowanie administracji krajowej	471
§ 30. Wpływ prawa UE na prawo administracyjne materialne i proceduralne państw członkowskich	476
I. Uwagi wstępne	476
II. Wpływ na materialne prawo administracyjne	479
III. Wpływ na proceduralne prawo administracyjne	481
§ 31. Podsumowanie	488

Rozdział IX. Przekształcenia ustroju administracji publicznej w Polsce pod wpływem prawa Unii Europejskiej	491
§ 32. Administracja krajowa a porządek prawny UE – wprowadzenie	495
§ 33. Wpływ podstawowych zasad porządku prawnego Unii Europejskiej na ustrój administracji publicznej państwa członkowskiego	497
I. Zasada demokracji	497
II. Poszanowanie tożsamości narodowej	499
III. Zasada lojalnej współpracy i efektywności prawa UE	500
IV. Zasada autonomii instytucjonalnej	503
§ 34. Wpływ prawa Unii Europejskiej na ustrój i funkcjonowanie Rady Ministrów	506
I. Rada Ministrów	506
II. Współpraca Rady Ministrów z Sejmem i Senatem	510
III. Współpraca Rady Ministrów z Prezydentem RP	513
IV. Współpraca Rady Ministrów z samorządem terytorialnym	519
§ 35. Wpływ prawa Unii Europejskiej na ustrój i funkcjonowanie niezależnych organów centralnych i administracji rządowej	520
I. Uwagi wstępne	520
II. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych	521
III. Administracja rządowa	524
§ 36. Wpływ prawa Unii Europejskiej na ustrój i funkcjonowanie samorządu terytorialnego	543
I. Uwagi wstępne	543
II. Region	544
III. Regiony w prawie Unii Europejskiej	545
IV. Regionalizacja w Polsce a unijna polityka spójności	547
§ 37. Podsumowanie	552
Rozdział X. Wpływ prawa Unii Europejskiej na źródła prawa administracyjnego i procedurę prawodawczą	555
§ 38. Uwagi wprowadzające	558
§ 39. Zamknięty system źródeł prawa w warunkach członkostwa Polski w Unii Europejskiej	562
I. Uwagi wprowadzające	562
II. Prawo unijne systemie źródeł prawa	563
§ 40. Zmiana roli ustawy	569
§ 41. Zmiana roli rozporządzenia	574
I. Uwagi wprowadzające	574
II. Przesłanki zmiany roli rozporządzenia	575
III. Dopuszczalne możliwości zmian	577
IV. Poglądy wyrażane w orzecznictwie	580
V. Praktyka formułowania upoważnień ustawowych	583
§ 42. Zmiany dotyczące aktów planowania	585
I. Wpływ prawa unijnego na akty planowania i ich podstawy prawne	585
II. Podstawy prawne realizacji aktów planowania	591
§ 43. Zmiany w procedurze prawodawczej	599
I. Badanie zgodności projektów aktów normatywnych z prawem Unii Europejskiej	599
II. Postępowanie z projektami ustaw wykonujących prawo Unii Europejskiej	602
III. Notyfikacja i inne formy zgłaszania instytucjom Unii Europejskiej aktów prawnych lub ich projektów	604
§ 44. Postulaty zmian w Konstytucji RP	611

Rozdział XI. Przekształcenia w systemie prawnych form działania administracji publicznej.	617
§ 45. Zmiany w zakresie form działania administracji publicznej jako konsekwencja obowiązywania prawa UE.	621
§ 46. Zasada procedur krajowych jako wyznacznik form działania administracji krajowej.	622
§ 47. Zasada legalności jako prawna determinanta form działania administracji.	625
§ 48. Formy działania administracji publicznej.	626
I. Uwagi wstępne.	626
II. Akt normatywny.	626
III. Akt administracyjny.	630
IV. Formy konsensualne (niewładcze).	646
V. Szczególne formy prawne działania administracji.	656
§ 49. Podsumowanie.	664
Rozdział XII. Przekształcenia materialnego prawa administracyjnego pod wpływem prawa europejskiego.	667
§ 50. Przekształcenia polskiego prawa energetycznego pod wpływem prawa Unii Europejskiej.	674
I. Wprowadzenie.	674
II. Proces tworzenia wspólnotowego prawa energetycznego. Pierwszy pakiet energetyczny i jego wpływ na prawo energetyczne w Polsce.	675
III. Drugi pakiet energetyczny i jego wdrożenie w Polsce.	681
IV. Trzeci pakiet energetyczny i jego wdrożenie w Polsce.	687
V. Uwagi końcowe.	692
§ 51. Przekształcenia polskiego prawa telekomunikacyjnego pod wpływem prawa Unii Europejskiej.	693
I. Uwagi wstępne.	693
II. Pojęcie telekomunikacji.	693
III. Źródła prawa telekomunikacyjnego.	694
IV. Przekształcenia polskiego prawa telekomunikacyjnego wynikające z liberalizacji europejskiego rynku łączności elektronicznej.	697
V. Przekształcenia polskiego prawa telekomunikacyjnego wynikające z harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich Unii Europejskiej.	698
VI. Wpływ unijnego prawa łączności elektronicznej na stosowanie materialnego prawa telekomunikacyjnego.	707
VII. Podsumowanie.	708
§ 52. Europeizacja prawa ochrony środowiska (wybrane zagadnienia).	709
I. Uwagi wstępne.	709
II. Polskie i unijne prawo ochrony środowiska.	710
III. „Formy i metody” oraz granice oddziaływania unijnego prawa ochrony środowiska na prawo polskie.	714
IV. Zmiany polskiej regulacji prawnej ochrony środowiska pod wpływem unijnego prawa ochrony środowiska (wybrane zagadnienia).	722
V. Stosowanie unijnego prawa ochrony przez sądy krajowe.	735
VI. Podsumowanie.	739
Rozdział XIII. Przekształcenia prawa o postępowaniu administracyjnym i postępowania egzekucyjnego.	743
§ 53. Uwagi wprowadzające.	745
§ 54. Ogólny wpływ standardów europejskich na procedury krajowe.	747

§ 55. Zmiany w ustawie – Kodeks postępowania administracyjnego	749
I. Uwagi ogólne	749
II. Wpływ prawa europejskiego i europejskich standardów na treść przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego	750
III. Wpływ prawa unijnego na stosowanie Kodeksu postępowania administracyjnego	753
§ 56. Zmiany w ustawie – Ordynacja podatkowa	755
I. Uwagi ogólne	755
II. Wpływ europejskich standardów i prawa europejskiego na treść przepisów ustawy – Ordynacja podatkowa	755
III. Transpozycja dyrektywy 2011/16/UE w ustawie – Ordynacja podatkowa	761
IV. Wpływ prawa europejskiego na stosowanie ustawy – Ordynacja podatkowa	771
§ 57. Zmiany w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji	772
I. Uwagi ogólne	772
II. Zmiany w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji pod wpływem prawa UE	773
§ 58. Podsumowanie	784
Rozdział XIV. Przekształcenia w systemie sądowej ochrony praw jednostek wywodzonych z prawa administracyjnego Unii Europejskiej	785
§ 59. Uwagi wstępne	786
§ 60. Zmiany instytucjonalne sądownictwa krajowego związane z właściwością TSUE	788
§ 61. Zmiany związane z uzyskaniem przez polskie sądy statusu „sądów unijnych”	792
§ 62. Wpływ unijnego standardu ochrony formułowanego w orzecznictwie TSUE i aktach prawa unijnego	798
§ 63. Przekształcenia wynikające z „upodmiotowienia” jednostek w systemie UE	806
§ 64. Podsumowanie	809
Indeks rzeczowy	811